

Wykorzystanie technik wspomaganego rozrodu (ART) w ochronie zasobów genetycznych zwierząt dziko żyjących oraz ras zachowawczych w kontekście zachowania bioróżnorodności

P.Surmacz, J. Sztabnik-Moch, Z.Gorczyca, K.Siewruk, M.Perzyna, E. Kautz-Wasilewska, M.Petrajtis-Gołobow, P.Nasiadka, S.Giziński

Laboratorium Technik Wspomaganego Rozrodu LabART, Katedra Chorób Dużych Zwierząt z Kliniką, Instytut Medycyny Weterynaryjnej SGGW
Katedra Genetyki i Ochrony Zwierząt, Instytut Nauk o Zwierzętach SGGW

Współczesna ochrona zasobów genetycznych opiera się w coraz większym stopniu na implementacji zaawansowanych technik biotechnologii rozrodu, umożliwiających aktywną restytucję populacji oraz zabezpieczenie materiału biologicznego *ex situ*. Literatura przedmiotu wskazuje, że rozwój precyzyjnych protokołów kriokonserwacji gamet oraz dogłębne poznanie mechanizmów fizjologii reprodukcji – od analiz molekularnych po biometrię struktur rozrodczych – stanowią kluczowy element strategii ratowania bioróżnorodności.

Postępująca utrata różnorodności biologicznej wymusza intensyfikację badań nad optymalizacją technik wspomaganego rozrodu (ang. *Assisted Reproductive Technologies – ART*).

Niniejsza praca prezentuje kompleksowe podejście Laboratorium Technik Wspomaganego Rozrodu SGGW do analizy potencjału reprodukcyjnego oraz badań nad wspomaganym rozrodem zwierząt dzikich oraz ras zachowawczych.

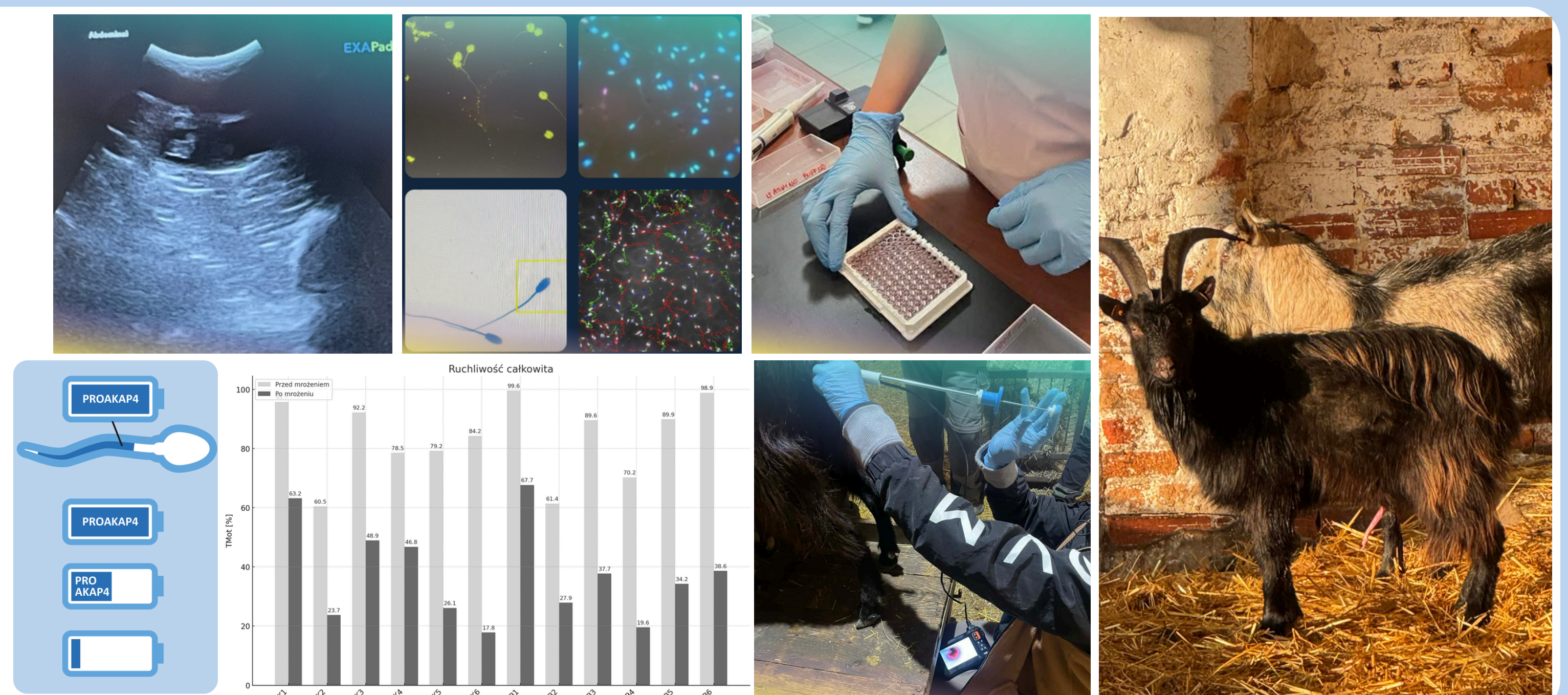

Kriokonserwacja nasienia oraz inseminacja nasieniem mrożonym kóz rasy kazimierzowskiej

Badania obejmują **optymalizację kriokonserwacji** nasienia kóz rasy kazimierzowskiej objętej ochroną genetyczną z wykorzystaniem rozrzedzalnika na bazie **lecytyny sojowej**.

Kluczową innowacją jest analiza biomarkerów zamrażalności, zwłaszcza **białka proAKAP4**, wpływającego na ruchliwość i integralność plemników po rozmrożeniu. Istotnym celem jest także opracowanie skutecznej metody inseminacji nasieniem mrożonym.

Uzyskane wyniki mają charakter modelowy i mogą zostać wykorzystane w hodowli oraz ochronie innych, także dzikich przeżuwaczy.

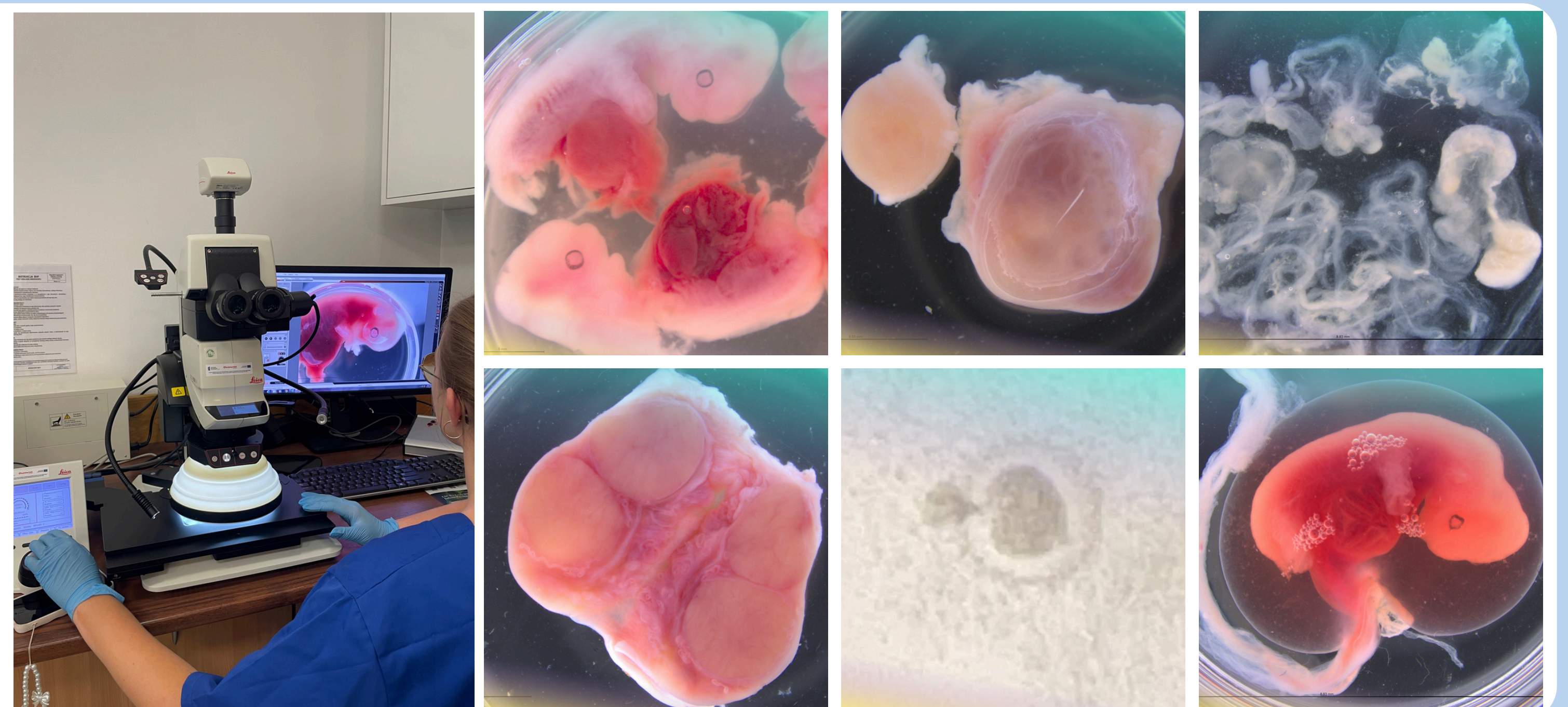
Analiza profilu rozrodczego samicy sarny europejskiej

Prowadzone badania analizują profil rozrodczy samic sarny europejskiej na podstawie oceny morfometrycznej jajników i macicy.

Wykazano **zależności między strukturą gonad (np. liczbą i wielkością ciałek żółtych) a wiekiem, masą ciała i kondycją osobników**.

Dodatkowo zidentyfikowano zarodki w różnych stadiach rozwoju, co wskazuje na wysoką potencjalną plenność populacji.

Parametry morfometryczne jajników mogą stanowić obiektywne wskaźniki potencjału rozrodczego w zarządzaniu gatunkiem.

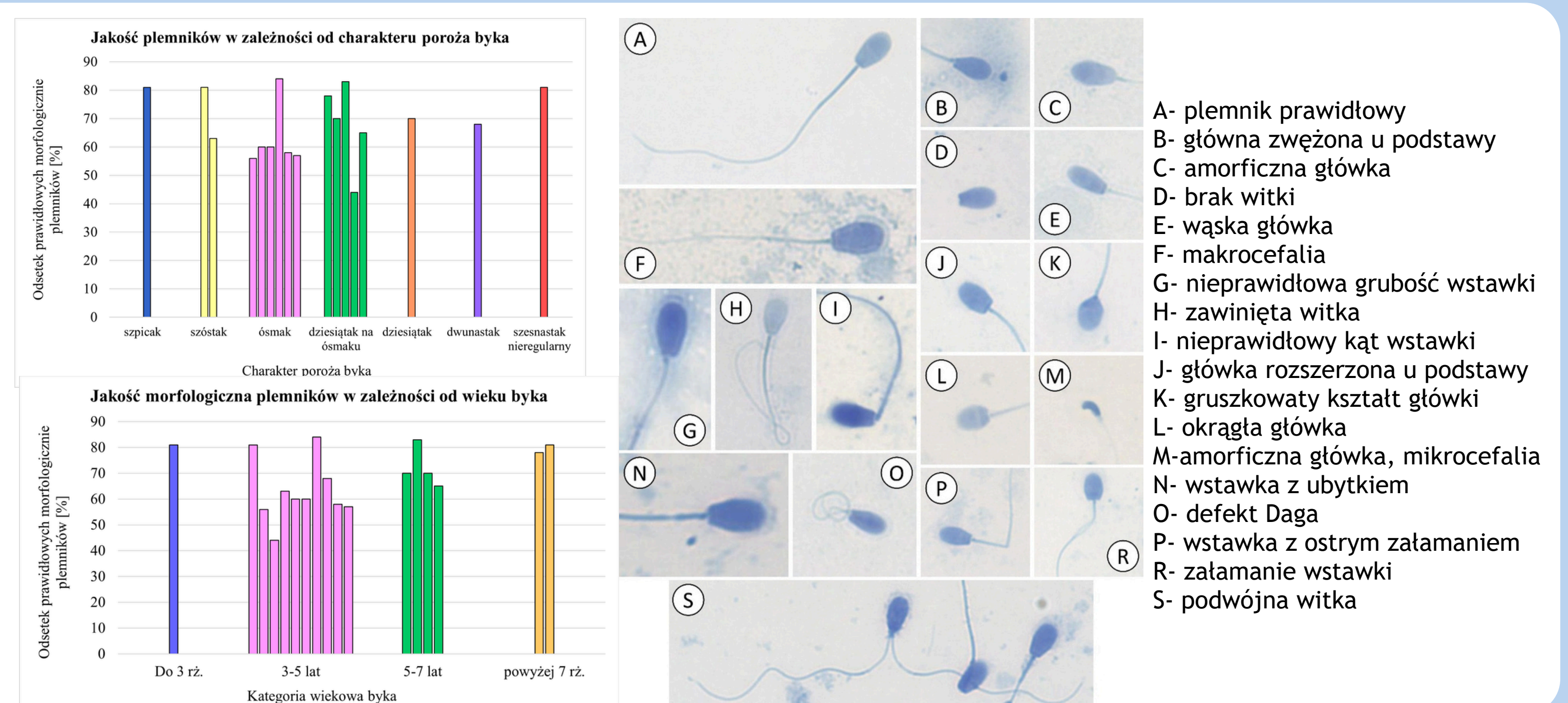

Ocena potencjału rozrodczego metodą post-mortem

W badaniach nad jeleniem szlachetnym (*Cervus elaphus*) wykorzystywana jest komputerowo wspomaganą analizę nasienia (system CASA) oraz barwienie SpermBlue® do precyzyjnej charakterystyki morfometrycznej plemników najądrzowych (**średnia dł. główki 9,01 μm, szer. 4,96 μm**).

Pozwoliło to na identyfikację swoistych wad strukturalnych oraz szacunkowe określenie wskaźnika płodności badanych osobników.

W ujęciu porównawczym wykazano również specyficzne cechy morfometryczne plemników wilka szarego (*Canis lupus*) w relacji do psa domowego – (**m.in. wyższy indeks eliptyczności główki: 1,675**).

Podsumowanie

Zintegrowane badania nad morfometrią gamet oraz markerami molekularnymi pozwalają na obiektywną ocenę kondycji rozrodczej populacji dziko żyjących. Synergia tych działań z optymalizacją metod kriokonserwacji stanowi niezbędny fundament dla tworzenia efektywnych banków genów oraz czynnej ochrony dziedzictwa przyrodniczego.

Zapraszamy do kontaktu

